

dr Piotr Russel

AUTOREFERAT
(opis dorobku i osiągnięć naukowych)

Warszawa, lipiec 2013 r.

I. Prezentacja informacji ogólnych dotyczących habilitanta

1. Informacja o wykształceniu i zatrudnieniu

W czerwcu 2000 r. po odbyciu pięcioletnich studiów stacjonarnych na kierunku Finanse i Bankowość w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie obroniłem pracę magisterską pt. *Perspektywy rozwoju kontraktowego systemu oszczędzania na cele mieszkaniowe w Polsce na tle doświadczeń wybranych krajów europejskich*, której promotorem był dr hab. prof. SGH Marek Bryx (obecnie prof. zw. dr hab.), i uzyskałem, z wynikiem bardzo dobrym, stopień zawodowy magistra Szkoły Głównej Handlowej.

Następnie w październiku 2000 r. rozpocząłem dzienne studia doktoranckie w Kolegium Zarządzania i Finansów SGH o specjalności Finanse i Bankowość. Jednocześnie podjąłem współpracę (w oparciu o umowy cywilnoprawne) z dwoma przedsiębiorstwami należącymi do branży leasingowej (październik 2000 r. - styczeń 2001 r. – Carcade Invest SA, kwiecień 2001 - sierpień 2002 – Kredyt Lease SA). Zdobyte tam doświadczenia zawodowe stały się inspiracją do podjęcia badań naukowych na temat uwarunkowań rozwoju leasingu w Polsce, które zaowocowały otwarciem w 2001 r. przewodu doktorskiego pod kierunkiem naukowym prof. zw. dr hab. Janusza Ostaszewskiego.

Dodatkowo w roku 2000 podjąłem naukę na podyplomowych studiach doskonalenia pedagogicznego prowadzonych w SGH, które ukończyłem z wynikiem celującym. Od 1 października 2002 r. zostałem zatrudniony na stanowisku asystenta w Katedrze Finansów funkcjonującej w ramach Kolegium Zarządzania i Finansów SGH

W grudniu 2003 r. w oparciu o dysertację doktorską pt. *Uwarunkowania rozwoju rynku usług leasingowych w Polsce* – której promotorem był prof. zw. dr hab. Janusz Ostaszewski, a recenzentami dr hab. prof. SGH Małgorzata Zaleska (obecnie prof. zw. dr hab.) oraz dr hab. prof. SGH Jan Komorowski – uzyskałem stopień doktora nauk ekonomicznych.

Z dniem 1 października 2004 r. zostałem mianowany na stanowisko adiunkta w Katedrze Finansów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, gdzie pracuję do chwili obecnej.

2. Ogólna charakterystyka aktywności zawodowej

Równolegle z pracą naukowo-dydaktyczną w SGH moją aktywność zawodową dzieliłem z zaangażowaniem w praktyce gospodarczej. Oprócz wspomnianej współpracy z firmami leasingowymi, w latach 2002-2005 pracowałem jako audytor wewnętrzny w PKN ORLEN SA, w okresie 2005-2006 byłem zatrudniony jako specjalista w Departamencie Zarządzania Ryzykiem Banku Pocztowego SA, zaś od kwietnia 2008 r. do chwili obecnej pracuję jako ekspert ds. systemu gospodarczego w Biurze Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu. Taki model rozwoju zawodowego był moim świadomym wyborem, a jego konsekwencją jest wzajemne oddziaływanie i uzupełnianie obu tych sfer aktywności zawodowej. Bezpośrednie połączenie teorii z praktyką umożliwia z jednej strony przenoszenie do praktyki gospodarczej pewnych idei czy rozwiązań pojawiających się w teorii finansów, z drugiej zaś pozwala na podejmowanie badań naukowych istotnych z punktu widzenia animatorów życia gospodarczego. Wyniki tych badań prezentowane były zarówno w polsko- jak i obcojęzycznych referatach, artykułach, monografiach, jak również innych publikacjach o charakterze popularyzatorskim.

Od 2009 r. jestem również **redaktorem naczelnym kwartalnika „Studia BAS”**, w którym zamieszczane są publikacje naukowe, prezentujące ważne bieżące zagadnienia społeczne i gospodarcze kraju. Według aktualnego wykazu czasopism naukowych prowadzonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za publikację w „Studiach BAS” przyznawanych jest 7 punktów¹ uwzględnianych w ocenie dorobku naukowego za umieszczoną w nim publikację. Kwartalnik ten jest również dostępny w bazach danych C.E.E.O.L., CEJSH, BazEkon, EBSCO Business Source Complete, EBSCO Business Source Corporate Plus oraz w serwisie informacyjnym EMIS, co sprawia, iż publikacje tam zamieszczane mają bardzo szeroki krąg odbiorców. Ponadto od 2008 r. jestem również członkiem zespołu redakcyjnego internetowego periodyku „Analizy BAS”, ukazującego się w wersji on-line na stronie Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu <http://www.bas.sejm.gov.pl/analizy.php>. Publikacje tam zamieszczane dostępne są w bazach

---

¹ W momencie objęcia przeze mnie funkcji redaktora naczelnego Studia BAS nie znajdowały się na liście czasopism punktowanych. Podjęty trud dostosowania kwartalnika do wymogów MNiSW zaowocował umieszczeniem go w 2009 r. na tej liście z przyznaną liczbą 4 punktów, która w wyniku kolejnych ewaluacji wzrosła do 6 w 2010 r. i 7 w 2012 r.

danych BazEkon, C.E.E.O.L., EBSCO Legal Source oraz za pośrednictwem serwisu informacyjnego EMIS.

Po uzyskaniu stopnia doktora, tj. od 2003 r., prowadziłem dużo różnorodnych zajęć dydaktycznych w SGH i innych polskich uczelniach. Ich tematyka związana była z moimi zainteresowaniami naukowymi, które podążają podobnie jako moje prace naukowe, równoległe dwoma nurtami. Pierwszy z nich dotyczy finansów, a w szczególności problematyki związanej z finansami publicznymi, zaś drugi nurt koncentruje się wokół finansów przedsiębiorstw i różnych pochodnych zagadnień, w tym leasingu jako źródła finansowania inwestycji. Prowadzone przeze mnie zajęcia dydaktyczne cieszą się dużą popularnością oraz uzyskują wysokie oceny merytoryczne. Pragnę dodać, iż ocena działalności dydaktycznej w SGH dokonywana jest na dwóch poziomach – zarówno przez przełożonych, jak również przez studentów, którzy po zakończeniu każdego semestru oceniają w sposób anonimowy swoich wykładowców. W moim przekonaniu wysokie oceny prowadzonej przeze mnie działalności dydaktycznej są efektem m.in. tego, że przekazywana studentom wiedza charakteryzuje się nie tylko walorami teoretycznymi, ale również ilustrowana jest licznymi przykładami pochodzącymi z praktyki gospodarczej.

Duże zaangażowanie w dydaktykę sprawia, iż od kilku lat niemal regularnie przekraczam pensum w SGH (od roku akademickiego 2008/2009 nie prowadzę regularnych zajęć dydaktycznych na innych uczelniach). W latach 2007- 2012 moje wykonanie pensum wyniosło przeciętnie 230 godzin. Dostrzegając istotność tej pracy, jestem współautorem wielu książek wykorzystywanych w procesie dydaktycznym, wśród których chciałbym wskazać na *Finanse* pod red. prof. zw. dr hab. Janusza Ostaszewskiego oraz *Finanse spółki akcyjnej* (współautorzy J. Ostaszewski, T. Cicirko, K. Kreczmańska-Gigol).

Ważnym elementem mojej pracy naukowej jest działalność promotorska – dotyczy ona promowania prac zarówno na poziomie licencjackim, jak i magisterskim. Od 2006 r. wypromowałem łącznie ponad 70 prac, w tym 22 magisterskie. O ich wysokim poziomie naukowym świadczą zarówno wysokie oceny wystawiane przez recenzentów tych prac, jak i pozytywne opinie komisji przyjmujących ich obronę. Najlepsze z nich były kierowane na organizowane przez różne podmioty postępowania konkursowe i uzyskiwały wyróżnienia np. Polskiego Związku Faktorów. Aktualnie jestem promotorem kolejnych 3 prac licencjackich oraz 6 magisterskich.

Moje zaangażowanie na rzecz społeczności akademickiej nie ogranicza się jedynie do działalności naukowo-badawczej, popularyzacyjnej, dydaktycznej czy promotorskiej.

Aktywnie uczestniczę również w pracach organizacyjnych. W latach 2002-2009 wspólnie z pracownikami Katedry Finansów, a w szczególności prof. zw. dr hab. Januszem Ostaszewskim, który był inicjatorem i głównym organizatorem przedsięwzięcia, brałem udział w organizowaniu corocznych konferencji naukowych z cyklu „Przedsiębiorczość” będących forum wymiany poglądów na temat różnych aspektów uwarunkowań rozwoju przedsiębiorczości w Polsce. Ponadto w latach 2005-2008 uczestniczyłem w pracach Senackiej Komisji Odwoławczej, zaś w okresie 2008-2012 byłem członkiem Senackiej Komisji Budżetu i Finansów w SGH. Od semestru zimowego 2012-2013 jestem osobą bezpośrednio współpracującą z koordynatorem przedmiotu *Finanse* w Szkole Głównej Handlowej.

3. Ogólna charakterystyka osiągnięć, dorobku i zainteresowań naukowych

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora byłem autorem lub współautorem 40 recenzowanych publikacji naukowych (w tym prac o charakterze monograficznym), oraz 7 innych publikacji. Od tego czasu wziąłem udział w 27 krajowych i międzynarodowych konferencjach oraz seminariach naukowych. Brałem również udział w 22 badaniach naukowych, w tym kierowałem 6 projektami badawczymi w ramach badań własnych oraz jednym badaniem statutowym. Szczegółowy wykaz dorobku i osiągnięć naukowych zaprezentowano w załączniku.

Od początku pracy naukowej wyraźnie zostały przeze mnie zarysowane obszary oraz problematyka eksploracji naukowej w ramach dyscypliny finanse. Moje zainteresowania naukowe koncentrują się głównie na trzech obszarach dociekań naukowych:

- 1) uwarunkowaniach prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem fiskalnych determinantów rozwoju przedsiębiorczości,**
- 2) wybranych aspektach polityki fiskalnej prowadzonej w Polsce oraz w innych krajach Unii Europejskiej,**
- 3) leasingu jako alternatywnej metody finansowania inwestycji oraz korzystania z dóbr konsumpcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem fiskalnych determinantów rozwoju tego typu umów w Polsce.**

Szczegółową charakterystykę dorobku naukowego po uzyskaniu stopnia doktora prezentuje dalsza część autoreferatu.

II. Prezentacja jednotematycznych cykli publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2003 r., nr 65, poz. 595 ze zm.)

Do moich osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój finansów, zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, zaliczam przede wszystkim trzy następujące cykle:

1) Tematyczny cykl publikacji poświęconych uwarunkowaniom prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, na który składają się następujące pozycje:

- a. *Podatkowe aspekty pobudzania przedsiębiorczości w Polsce w: Finansowe aspekty funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce* red. E. Orechwa-Maliszewska, A. Kopczuk, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku, Białystok 2003, s. 39-56 (współautor J. Ostaszewski, T. Cicirko, mój indywidualny, tj. koncepcyjno – merytoryczny udział w powstaniu dzieła wynosi: 33,33%).
- b. *Fiskalne determinanty rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w Polsce. Wyniki badań empirycznych w: Polski przedsiębiorca we współczesnym otoczeniu prawno-ekonomicznym*, red. J. Ostaszewski, t. I, SGH, Warszawa 2004, s. 9-32 (współautor J. Ostaszewski i G. Gołębiowski, mój indywidualny, tj. koncepcyjno – merytoryczny udział w powstaniu dzieła wynosi: 33,33%).
- c. *Fiskalizm w Polsce na tle innych państw w: O nowy ład podatkowy w Polsce* red. J. Ostaszewski. Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2007, s. 13-43

(współautor J. Ostaszewski, M. Pasternak-Malicka, mój indywidualny, tj. koncepcyjno – merytoryczny udział w powstaniu dzieła wynosi: 33,33%).

- d. *Wybrane zagadnienia dotyczące udzielania pomocy publicznej przedsiębiorstwom w: Wybrane problemy wspierania przedsiębiorstw w Polsce*, „Studia BAS” red. G. Gołębiowski, A. Zygierewicz, nr 16/2008, s. 49-68.
- e. *Uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce wynikające z kryzysu na rynkach finansowych i w sferze realnej*. „Studia i Prace” Kolegium Zarządzania i Finansów, SGH, Warszawa 2009, s. 125-146 (współautor E. Kosycarz, mój indywidualny, tj. koncepcyjno – merytoryczny udział w powstaniu dzieła wynosi: 50%).
- f. *Wpływ kryzysu na kondycję finansową wybranych eksporterów w: Kryzys finansowy a handel zagraniczny* red. G. Gołębiowski, A. Zygierewicz. Biuro Analiz Sejmowych, Warszawa 2010, s. 57-76.
- g. *Poland's Fiscal Expositions and Its Impact on Economic Growth and the Well-being of Its Citizens w: Journal of Management and Financial Sciences*. Volume III. Issue 3 (April 2010). Warsaw School of Economics, Warsaw 2010, s. 7-43 (współautor J. Ostaszewski, mój indywidualny, tj. koncepcyjno – merytoryczny udział w powstaniu dzieła wynosi: 50%).
- h. *Analiza kondycji finansowej wybranych przedsiębiorstw o istotnym udziale sprzedaży na rynki zagraniczne w latach 2007-2010*. „Studia i Prace” Kolegium Zarządzania i Finansów, Zeszyt Naukowy nr 125, SGH, Warszawa 2013, s. 95-125.
- i. *Corporate Growth Barriers in Poland in the light of Empirical Research with Particular Focus on Payment Gridlocks*. “Journal of Management and Financial Science”. Volume VI. Issue 11. Warsaw School of Economics, Warszawa 2013, s. 59-80.

Badania dotyczące uwarunkowań prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce rozpocząłem już w 2002 r. Ich efektem było opublikowanie oraz wygłoszenie wspólnie z prof. zw. dr hab. Januszem Ostaszewskim referatu pt. *Prawno-ekonomiczne bariery rozwoju przedsiębiorczości oraz pożądane metody aktywizacji życia gospodarczego w Polsce*², w którym dokonano diagnozy sytuacji dotyczącej czynników ograniczających aktywność gospodarczą oraz zaproponowano szereg działań mających na celu wykreowanie impulsu dla rozwoju przedsiębiorczości w Polsce. Problematyka ta była kontynuowana również w artykule pt. *Makro i mikroekonomiczne uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w Polsce* (współautor prof. zw. dr hab. J. Ostaszewski) przygotowanym i wygłoszonym na kolejnej konferencji z cyklu „Przedsiębiorczość”, która miała miejsce w dn. 12-14 maja 2003 r., a także w artykule pt. *Podatkowe aspekty pobudzania przedsiębiorczości w Polsce* przygotowanym wspólnie z prof. zw. dr hab. Januszem Ostaszewskim oraz dr Tomaszem Cicerko.

W wymienionych powyżej tekstach udowodniono, iż do największych barier hamujących wówczas rozwój przedsiębiorczości w Polsce należało zaliczyć m.in.:

- brak bezpieczeństwa prawnego dotyczącego stosowania i interpretacji przepisów podatkowych,
- znaczny poziom tworzenia PKB przez szarą strefę, tj. z ominięciem systemu fiskalnego,
- zbyt duży fiskalizm jednostkowy, zwłaszcza w odniesieniu do przedsiębiorców opodatkowanych progresywnie na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- zbyt pasywny system podatkowy niewspomagający popytu inwestycyjnego na dobra wytwarzane w kraju.

W roku 2004 opublikowany został kolejny tekst pt. *Fiskalne determinanty rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w Polsce. Wyniki badań empirycznych* (współautor prof. zw. dr hab. J. Ostaszewski oraz dr G. Gołębiowski), w którym podjęto próbę odpowiedzi na pytanie dlaczego małe i średnie przedsiębiorstwa w Polsce jako główną

---

² Referat został wygłoszony na zorganizowanej w dniach 13-15 maja 2002 r. przez Katedrę Finansów SGH Ogólnopolskiej Konferencji pt. „Instrumenty finansowe w pobudzaniu aktywności gospodarczej Polski”

barierę ograniczającą ich rozwój podają zły system podatkowy. W oparciu o wyniki badań empirycznych wskazano również na preferencję podmiotów zaliczanych do sektora MSP w zakresie zmian obciążeń podatkowych, a także dowiedziono, iż ich redukcja powinna przyczynić się do uruchomienia mechanizmów samofinansowania, co jest szczególnie korzystną formą powiększania kapitałów przez małe i średnie przedsiębiorstwa.

Kolejną publikacją zaliczaną przeze mnie do tego cyklu tematycznego jest opracowanie pt. *Fiskalizm w Polsce na tle innych państw* (współautorzy prof. zw. dr hab. J. Ostaszewski oraz dr M. Pasternak-Malicka) będące rozdziałem w monografii pt. *O nowy ład podatkowy w Polsce* przygotowanej pod red. naukową prof. zw. dr hab. Janusza Ostaszewskiego. W publikacji tej przeprowadzono wielowątkową analizę porównawczą dotyczącą skali fiskalizmu w Polsce na tle sytuacji w innych krajach Unii Europejskiej oraz OECD. Na jej wstępie przyjęto założenie, iż w celu wyciągnięcia prawidłowych wniosków odnośnie skali fiskalizmu w Polsce (tak jak w każdym innym kraju), analiza udziału wydatków finansowanych przez różne ogniwa systemu finansów publicznych powinna być rozpatrywana przy uwzględnieniu:

- redystrybucji PKB w Polsce na tle redystrybucji w innych krajach,
- wielkości PKB w Polsce w stosunku do innych państw, co świadczy, między innymi, o potencjale gospodarczym Polski oraz analizy porównawczej PKB przypadającego na mieszkańca państw, w stosunku do których dokonujemy porównań, co świadczy o poziomie zróżnicowania bogactwa narodów,
- potrzeb w zakresie pożądanego tempa wzrostu gospodarczego,
- kierunków rozdysponowania środków publicznych,
- uwarunkowań historycznych kształtujących postawy roszczeniowe obywateli wobec własnego państwa i z których to wynika określona skala wydatków sztywnych (inaczej zwanych wydatkami zdeterminowanymi), których gwałtowna redukcja mogłaby wywołać niepokoje społeczne, grożące destabilizacją ładu społeczno-gospodarczego.

Przeprowadzona analiza dowiodła, iż generalnie państwa europejskie w stosunku do państw z innych kontynentów w większości przypadków są bardziej opiekuńcze, płacąc za to cenę w postaci dużego fiskalizmu. Należy jednak zauważyć, iż kraje te mogą sobie na ten stan pozwolić, gdyż podstawy gospodarki rynkowej zbudowały dawno temu i osiągnęły duży potencjał gospodarczy wyrażony wielkością PKB oraz wykreowały na wysokim poziomie

bogactwo narodów, mierzone wskaźnikiem PKB *per capita*. Biorąc pod uwagę powyższe udział wydatków w PKB w Polsce na poziomie 42,7% (2005 r.) można uznać za zbyt wysoki uwzględniając fakt, iż wydatki te są relatywnie dużo wyższe od obciążeń takich państw jak: Szwecja, Dania czy Francja obserwowanych wówczas kiedy państwa te miały zbliżony poziom PKB *per capita* do osiąganego aktualnie w Polsce. W opracowaniu zwrócono również uwagę na problem rosnących wydatków sztywnych, których rozmiar w sposób zdecydowany ogranicza możliwość prowadzenia aktywnej polityki budżetowej. Dodatkowo ukształtowana w Polsce struktura wydatków sztywnych świadczy o przyjęciu nieefektywnych rozwiązań systemowych, które w konsekwencji zwiększając poziom fiskalizmu Polski, hamują możliwe do osiągnięcia tempo wzrostu gospodarczego. W opracowaniu przedstawiono również problem wynikający z rozmiarów szarej strefy w Polsce oraz wskazano na możliwe działania w obszarze podatków i paropodatków w kierunku jej ograniczania, a także zwrócono uwagę na kwestię bezpieczeństwa prawnego dotyczącego stosowania i interpretacji przepisów podatkowych w Polsce.

Kolejnym tekstem przedstawianym w ramach pierwszego cyklu tematycznego jest artykuł pt. ***Wybrane zagadnienia dotyczące udzielania pomocy publicznej przedsiębiorstwom***, którego przedmiotem są kontrowersje dotyczące wspierania działalności przedsiębiorstw ze środków publicznych. Pomoc ta może bowiem w istotny sposób zakłócać funkcjonowanie mechanizmu rynkowego, który pozwala m.in. na eliminowanie jednostek nieefektywnych. W pierwszej części opracowania przybliżono istotę i rodzaje pomocy publicznej. Następnie zaprezentowano podstawowe argumenty wypływające z teorii polityki gospodarczej, przemawiające za i przeciw stosowaniu takiej pomocy. Ostatnią część opracowania poświęcono analizie wydatkowania środków w ramach pomocy publicznej w Polsce w latach 2003–2006 wraz ze wskazaniem pożądanych kierunków zmian z punktu widzenia dążenia do zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju.

W kolejnym tekście pt. ***Uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce wynikające z kryzysu na rynkach finansowych i w sferze realnej*** (współautor dr E. Kosycarz) z perspektywy roku 2009 dokonano analizy uwarunkowań dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej wynikających z kryzysu na rynkach finansowych i w sferze realnej gospodarki, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki pozyskania finansowania zewnętrznego oraz zatorów płatniczych. W opracowaniu zaprezentowane zostały również autorskie propozycje zmian – głównie dotyczące przepisów prawnych – których implementacja mogłaby służyć rozwojowi przedsiębiorstw.

Następnym opracowaniem zakwalifikowanym do tej grupy tematycznej jest opracowanie pt. *Wpływ kryzysu na kondycję finansową wybranych eksporterów*, którego celem była analiza wpływu kryzysu gospodarczego na kondycję finansową wybranych eksporterów reprezentujących różne branże: Grupy Kapitałowej Inter Groclin Auto, Grupy Kapitałowej LPP SA oraz Grupy Kapitałowej Zakładów Azotowych w Tarnowie-Mościcach. Okresem badawczym objęto pierwszą fazę kryzysu, gdyż w trakcie jego przygotowywania dostępne były dane finansowe za pierwsze półrocze 2009 r.³ Przeprowadzona analiza dowiodła, że kryzys negatywnie wpłynął na kondycję finansową wszystkich trzech analizowanych podmiotów, przy czym skala wpływu była bardzo zróżnicowana. Potwierdza to sformułowaną na wstępie tego artykułu tezę, iż sytuacja poszczególnych podmiotów uzależniona jest m.in. od branży, w której działają, udziału sprzedaży eksportowej w przychodach ze sprzedaży ogółem, stopnia dywersyfikacji działalności na różnych rynkach geograficznych, czy jego pozycji konkurencyjnej.

Celem kolejnego opracowania pt. *Poland's Fiscal Expositions and Its Impact on Economic Growth and the Well-being of Its Citizens* (współautor prof. zw. dr hab. Janusz Ostaszewski) było zaprezentowanie ekspozycji fiskalnej Polski na tle innych europejskich i pozaeuropejskich krajów, a także konsekwencji z tym związanych dla rozwoju gospodarczego kraju oraz dobrobytu obywateli. Jednocześnie w artykule przedstawione zostały kierunki (propozycje) zmian modyfikujących istniejący w Polsce system fiskalny, których implementacja mogłaby przyczynić się do pobudzenia przedsiębiorczości i zdynamizowania rozwoju gospodarczego kraju.

Kolejny prezentowany tekst pt. *Analiza kondycji finansowej wybranych przedsiębiorstw o istotnym udziale sprzedaży na rynki zagraniczne w latach 2007-2010* stanowi kontynuację badań autora nad wpływem kryzysu gospodarczego na kondycję finansową wybranych eksporterów zapoczątkowaną w 2009 r. Celem niniejszego opracowania było zbadanie skali wpływu kryzysu gospodarczego na kondycję wybranych podmiotów gospodarczych, które osiągają znaczące wpływy z tytułu sprzedaży swoich wyrobów zarówno na rynek Unii Europejskiej, jak również do krajów trzecich. Podmioty te, w sytuacji istotnego pogorszenia koniunktury na rynkach zagranicznych, były szczególnie narażone na ryzyko utraty części

---

³ Analiza była kontynuowana w latach 2011-2012, a jej wyniki zostały opublikowane w opracowaniu pt. *Analiza kondycji finansowej wybranych przedsiębiorstw o istotnym udziale sprzedaży na rynki zagraniczne w latach 2007-2010*. „Studia i Prace” Kolegium Zarządzania i Finansów, Zeszyt Naukowy nr 125, SGH, Warszawa 2013, s. 95-125.

rynków zbytu oraz niekorzystny wpływ innych czynników, również tych o charakterze pozaoperacyjnym. Przeprowadzona analiza pozwoliła zidentyfikować kilka charakterystycznych zjawisk, które miały miejsce w analizowanych podmiotach. W szczególności należy wskazać na:

- znaczne zmniejszenie sprzedaży na rynkach zagranicznych,
- istotne zahamowanie tempa wydatków inwestycyjnych,
- duże znaczenie czynników pozaoperacyjnych, a w szczególności kosztów finansowych, w kształtowaniu wyniku finansowego netto badanych podmiotów,
- konieczność podejmowania różnych działań o charakterze restrukturyzacyjnym, obejmujących redukcję zatrudnienia, restrukturyzację zadłużenia czy też przenoszenie produkcji do krajów charakteryzujących się niższym poziomem kosztów produkcji.

Ostatnim opracowaniem wykazywanym w ramach tego cyklu tematycznego jest artykuł pt. *Corporate Growth Barriers in Poland in the light of Empirical Research with Particular Focus on Payment Gridlocks*. Celem artykułu była identyfikacja i przedstawienie głównych barier rozwoju przedsiębiorstw w Polsce w świetle prowadzonych badań empirycznych. W tym celu wykorzystane zostały m.in. wyniki przeprowadzonego na przełomie marca i kwietnia 2012 r. badania pt. Small Business DNA, cyklicznego badania Banku Światowego poświęconego warunkom prowadzenia działalności gospodarczej w ponad 180 krajach na świecie (*Doing Business*) oraz prowadzonego co kwartał od stycznia 2009 r. badania Krajowego Rejestru Długów oraz Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych pt. „Portfel należności polskich przedsiębiorstw”. Najwięcej miejsca w tekście poświęcono problemowi zatorów płatniczych, które mają negatywne konsekwencje zarówno w skali mikro-, jak i makroekonomicznej. Wyniki badań przeprowadzonych wśród polskich przedsiębiorców w sposób jednoznaczny identyfikują główne problemy z którymi przychodzi im się mierzyć w okresie wyraźnego spadku koniunktury gospodarczej z jakim mamy do czynienia w Polsce od 2009 r. Wśród największych bolączek ankietowane przedsiębiorstwa wskazują na wysokość opłat na rzecz Skarbu Państwa oraz problemy z zachowaniem płynności finansowej powodowane m.in. nieterminowymi wpłatami od swoich kontrahentów. Dla przedsiębiorców równie ważnym problemem co wysokość podatków, jest również stopień skomplikowania naszego systemu podatkowego, który pochłania dużą ilość czasu potrzebnego aby wywiązać się z określonych przepisami zobowiązań podatkowych.

2) **Tematyczny cykl publikacji poświęconych wybranym aspektom polityki fiskalnej, na który składają się następujące pozycje:**

- a. *Kierunki zmian w opodatkowaniu dochodów osobistych w państwach UE w: Tendencje w opodatkowaniu dochodów osób fizycznych w państwach UE, t. 1, „Studia BAS” red. M. Korolewska, nr 14/2008, s. 71-92.*
- b. *Wybrane aspekty wpływu systemu fiskalnego w Polsce na proces formowania się kapitału w: O nowy ład gospodarczy w Polsce red. R. Bartkowiak, J. Ostaszewski. Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008, s. 283-296.*
- c. *Wpływ obciążeń fiskalnych na poziom bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce w: Gospodarka Polski: system funkcjonowania i zarządzania w dobie globalizacji i internacjonalizacji procesów ekonomicznych red. R. Bartkowiak, J. Ostaszewski. Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2009, s. 521-532.*
- d. *Wydatki budżetowe w Polsce w: Polityka budżetowa (red. G. Gołębiowski). Studia Biura Analiz Sejmowych, Wydawnictwo Sejmowe Kancelarii Sejmu, Warszawa 2010, s. 121-147.*
- e. *Wykorzystanie instrumentów polityki fiskalnej w wybranych krajach europejskich jako narzędzia łagodzącego skutki kryzysu gospodarczego. „Studia i Prace” Kolegium Zarządzania i Finansów, SGH, Zeszyt Naukowy nr 107, Warszawa 2011, s. 77-101.*
- f. *Zmiany w systemie zabezpieczenia emerytalnego a deficyt i dług publiczny w Polsce. „Studia i Prace” Kolegium Zarządzania i Finansów, SGH, Zeszyt Naukowy nr 114, Warszawa 2012, s. 110-130.*
- g. *Harmonizacja podatku dochodowego od osób prawnych w UE w: Wiedza i bogactwo narodów. Kapitał ludzki, globalizacja i regulacja w skali światowej. Ekonomia i Finanse red. R. Bartkowiak, P. Wachowiak. Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s.77-85.*

Celem pierwszej publikacji zaliczanej przeze mnie do tego cyklu tematycznego pt. *Kierunki zmian w opodatkowaniu dochodów osobistych w państwach UE* było dokonanie analizy porównawczej wybranych elementów konstrukcji opodatkowania dochodów osobistych w krajach należących do UE, a w szczególności zaprezentowanie podstawowych kierunków zmian w tej dziedzinie dotyczących konstrukcji skali podatkowej oraz kształtowania bazy podatkowej. W grupie państw członkowskich UE porównane zostały zmiany w czasie takich parametrów, jak: liczba progów skali podatkowej, poziom minimalnej i maksymalnej stawki podatkowej oraz wysokość kwoty wolnej od opodatkowania. W artykule poruszone zostały również kwestie wspólnego opodatkowania małżonków oraz indeksacji, a także zmiany w stopniu progresywności europejskich systemów opodatkowania dochodów osobistych. Przeprowadzona analiza pozwoliła ustalić podstawowe kierunki zmian w opodatkowaniu dochodów osobistych w krajach UE, wśród których należy wskazać:

- zmniejszanie progresywności opodatkowania dochodów osobistych ludności, przez spłaszczanie skali podatkowej (różnica między maksymalną a minimalną stawką podatkową maleje głównie w wyniku redukcji krańcowych stawek opodatkowania oraz przechodzenia części krajów na tzw. podatek liniowy),
- upraszczanie systemu opodatkowania dochodów osobistych, które przebiega równocześnie z rozszerzaniem bazy podatkowej, polegającym na zwiększaniu liczby podmiotów objętych obowiązkiem uiszczania podatków. W praktyce polega to m.in. na rezygnacji z kumulowania dochodów rodziny do celów podatkowych na rzecz rozszerzania zasady opodatkowania dochodów indywidualnych osób. W rezultacie w większości krajów Unii Europejskiej obowiązuje zasada odrębnego opodatkowania małżonków. Najczęściej jednak ustawodawstwa podatkowe poszczególnych krajów przewidują różne możliwości uwzględnienia stanu rodzinnego podatników, np. przez stosowanie dodatkowych kwot wolnych od podatku przypadających na każde dziecko znajdujące się na utrzymaniu podatnika,
- znaczną redukcję liczby stosowanych stawek podatkowych, przy czym w starych krajach UE liczba ta jest nadal znacznie wyższa niż w krajach, które przystąpiły do UE w latach 2004–2007,
- stopniowe przechodzenie nowych członków Unii Europejskiej na jednolitą stawkę opodatkowania dochodów osobistych z zachowaniem w większości krajów kwoty wolnej od opodatkowania,

- istotne zmniejszanie wysokości stawki podatkowej w krajach, które przyjmując jednolitą stawkę podatkową, ustaliły ją na stosunkowo wysokim poziomie (z wyjątkiem Łotwy),
- przyjmowanie znacznie niższej jednolitej stawki opodatkowania dochodów osobistych przez kraje, które wprowadzały ją w latach 2004–2008 (Słowacja, Rumunia, Czechy, Bułgaria), niż miało to miejsce w przypadku europejskich pionierów podatku liniowego/płaskiego (Estonia, Litwa i Łotwa).

W konkluzji opracowania wśród wniosków dotyczących Polski stwierdzono m.in. *„Reforma opodatkowania dochodów osobistych w Polsce nie powinna koncentrować się wyłącznie na kwestii wysokości stawki podatkowej, ale łącznego obciążenia podatkowego dochodów osobistych. W celu redukcji poziomu bezrobocia oraz zmniejszenia rozmiarów szarej strefy, konieczne jest zmniejszenie klina podatkowego, zwłaszcza dla osób zarabiających poniżej średniej krajowej”*.

W kolejnym opracowaniu pt. ***Wybrane aspekty wpływu systemu fiskalnego w Polsce na proces formowania się kapitału*** skoncentrowano się głównie na wpływie zakresu sektora finansów publicznych na proces formowania się kapitału w gospodarce oraz analizie struktury dochodów budżetowych w Polsce pod kątem optymalizacji nie tylko funkcji fiskalnej, ale również poszukiwaniu możliwości doskonalenia polskiego systemu podatkowego dla procesów rozwojowych. Przeprowadzona analiza umożliwiła sformułowanie wniosku, iż funkcjonujący w Polsce system gromadzenia dochodów publicznych oraz dokonywania wydatków publicznych nie sprzyja procesowi formowania się kapitału, a tym samym wzrostowi gospodarczemu kraju. Za prawdziwością tak sformułowanej tezy przemawiają następujące argumenty. Po pierwsze, w strukturze systemu podatkowego powinny ulegać redukcji podatki szkodliwe dla procesów rozwojowych, w więc dla procesów oszczędzania, inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Tymczasem znaczenie fiskalne podatku CIT i PIT – po uwzględnieniu udziałów JST we wpływach z tytułu tych podatków oraz faktu przekazywania części wpływów z PIT na finansowanie systemu ochrony zdrowia – jest zbliżone do podatków pośrednich. Tak więc w polskim systemie podatkowym istnieje duża możliwość substytucji antyrozwojowych podatków dochodowych podatkami pośrednimi. Po drugie, duży zakres usług i świadczeń o charakterze socjalnym finansowanych przez państwo polskie sprawia, że zmniejsza się w społeczeństwie skłonność do oszczędzania, rosną zaś postawy roszczeniowe wobec państwa. Zdaniem autora, radykalne zmniejszenie

w Polsce zakresu sektora finansów publicznych nie jest możliwe, zwłaszcza w krótkim okresie, głównie z powodów społecznych i politycznych.

Głównym celem kolejnego opracowania pt. *Wpływ obciążeń fiskalnych na poziom bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce* była próba określenia wpływu polityki fiskalnej na poziom bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce oraz innych wybranych krajach UE konkurujących z naszym krajem o nowe projekty realizowane przez inwestorów zagranicznych. Wyniki przeprowadzonych badań wykazały stosunkowo niewielki wpływ systemu podatkowego na decyzje o lokalizacji bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce. Powyższa teza została również wzmocniona wynikami badań przeprowadzonymi przez firmę konsultingową KPMG, które pokazały, iż w ocenie inwestorów najważniejszymi czynnikami przy podejmowaniu decyzji o wyborze Polski na miejsce inwestycji są: koszty pracy oraz lokalizacja geograficzna, wielkość rynku czy kwalifikacje pracowników.

Zasadniczym celem kolejnego opracowania pt. *Wydatki budżetowe w Polsce* było zaprezentowanie głównych kierunków wydatkowania środków budżetowych w Polsce w kontekście prowadzonej przez państwo polityki budżetowej. Przeprowadzona w artykule analiza umożliwiła sformułowanie następujących wniosków:

- wydatki dokonywane za pośrednictwem budżetu państwa stanowią około 50% ogółu wydatków sektora finansów publicznych,
- w budżecie państwa zdecydowanie dominują wydatki o charakterze sztywnym (prawnie zdeterminowanym), udział tej grupy wydatków w latach 2000–2009 wzrósł z 60,9% do 74%,
- do najważniejszych pozycji wydatków o charakterze sztywnym zalicza się subwencje dla JST, dotacje dla FUS i KRUS oraz wydatki na obsługę długu publicznego,
- począwszy od 2001 r. wydatki budżetowe w Polsce rosną zarówno w ujęciu nominalnym, jak również realnym, przy czym dynamika wzrostu wydatków sztywnych jest wyższa od dynamiki wydatków ogółem (prowadzi to w konsekwencji do „usztynienia” budżetu państwa, pozostawiając Ministrowi Finansów niewiele swobody w zakresie kształtowania struktury wydatków budżetowych),
- znaczna część wydatków budżetowych ma charakter wydatków socjalnych; są to wydatki przeznaczone m.in. na finansowanie emerytur, rent, zasiłków rodzinnych, zasiłków dla bezrobotnych, innych zasiłków i świadczeń, stypendiów, ochronę zdrowia. Beneficjentami świadczeń socjalnych są gospodarstwa domowe, które wykorzystują otrzymane środki przede wszystkim na cele konsumpcyjne. Duży udział

wydatków o charakterze socjalnym osłabia możliwości wzrostu gospodarczego, ale jest zgodny z oczekiwaniami sporej części społeczeństwa, postrzegającej państwo jako gwaranta bezpieczeństwa socjalnego. To stwierdzenie w dużej mierze tłumaczy trudności z realizacją reformy systemu finansów publicznych,

- obecnie ukształtowana struktura wydatków budżetowych pozostawia niewiele miejsca na prowadzenie aktywnej polityki budżetowej, w szczególności należy zwrócić uwagę na niewielkie możliwości realizacji polityki stabilizacyjnej w kontekście wysokiego udziału wydatków sztywnych oraz ograniczeń dotyczących deficytu budżetowego i długu publicznego,
- udział wydatków budżetowych na ubezpieczenia społeczne (nieobejmujący wydatków z tytułu refundacji składek do OFE) wskazuje na potrzebę zmian w systemie emerytalno-rentowym. Sprawa wydaje się szczególnie ważna ze względu na prognozy demograficzne pokazujące proces starzenia się społeczeństwa polskiego, co w konsekwencji będzie prowadziło do konieczności zasilania FUS coraz wyższymi dotacjami.

W podsumowaniu opracowania wskazano również na kilka kwestii dotyczących uwarunkowań prowadzenia polityki budżetowej w kolejnych latach, a także pożądanym zmian w zakresie struktury wydatków budżetowych w Polsce. W ocenie autora podejmowane w ostatnich latach działania, mające na celu racjonalizację wydatków budżetowych pokazują, że przeprowadzenie reformy finansów publicznych, w tym konieczne zmiany w zakresie struktury wydatków budżetowych, wymagać będą dużej determinacji ze strony władz państwa. Podkreślono, że im później zostaną podjęte działania np. w zakresie reformy systemu emerytalno-rentowego, tym będą one bardziej dotkliwe zarówno dla budżetu państwa, jak też dla samego społeczeństwa. Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego kraju pożądanym działaniem prowadzonym w ramach polityki budżetowej państwa powinna być zmiana alokacji środków prowadząca do zwiększania udziału wydatków o charakterze prorozwojowym (np. na naukę, edukację czy szeroko rozumianą infrastrukturę). Jednocześnie prowadzona polityka budżetowa powinna zmierzać do ograniczania deficytu budżetowego, a nawet jego eliminowania w okresach dobrej koniunktury gospodarczej. Pozwoliłoby to na zwiększenie możliwości realizacji funkcji stabilizacyjnej w okresach spowolnienia wzrostu gospodarczego, a jednocześnie ograniczyłoby koszty związane z obsługą długu publicznego, które należy uznać za jeden z najmniej pożądanym wydatków budżetowych.

Głównym celem kolejnego artykułu pt. *Wykorzystanie instrumentów polityki fiskalnej w wybranych krajach europejskich jako narzędzia łagodzącego skutki kryzysu gospodarczego* było zaprezentowanie oraz próba oceny skuteczności instrumentów polityki fiskalnej wykorzystywanych przez wybrane kraje europejskie do łagodzenia skutków aktualnego kryzysu gospodarczego. Ponadto dodatkowym celem było ukazanie skutków prowadzonej polityki fiskalnej dla finansów publicznych poszczególnych krajów, a w szczególności dla kształtowania się deficytu i długu publicznego. Wyniki przeprowadzonej analizy dowiodły, iż kraje europejskie wykorzystwały w tym celu szeroki wachlarz instrumentów polityki fiskalnej. Zastosowane narzędzia z jednej strony umożliwiły złagodzenie skutków pierwszej fazy kryzysu, z drugiej zaś przyczyniły się do gwałtownego wzrostu deficytu budżetowego i długu publicznego.

Kolejnym tekstem prezentowanym w ramach tego cyklu tematycznego jest opracowanie pt. *„Zmiany w systemie zabezpieczenia emerytalnego a deficyt i dług publiczny w Polsce”*, którego celem było przeprowadzenie analizy, na ile zmiany polegające na redukcji składki przekazywanej do OFE wpłyną na kształtowanie się deficytu i długu publicznego w Polsce, a także zasygnalizowanie, jakie inne „pozabudżetowe” konsekwencje mogą przynieść dokonane zmiany dokonane w 2011 r. w polskim systemie zabezpieczenia emerytalnego. Celem opracowania było również zaprezentowanie pożądanego kierunku reform w polskim systemie zabezpieczenia społecznego, które w sposób trwały zmniejszałyby jego „uzależnienie” od dotacji budżetowych, a tym samym wpływałyby korzystnie na kształtowanie się deficytu i długu publicznego w Polsce. Podsumowując przeprowadzone w artykule analizy wskazano, iż *„dokonana w 2011 roku zmiana w systemie emerytalnym, polegająca na istotnej redukcji składki przekazywanej do OFE, została podyktowana trudną sytuacją finansów publicznych. Jest ona jednym z elementów konsolidacji finansów publicznych. Niestety, nie rozwiązuje ona problemów związanych z deficytowością całego systemu zabezpieczenia społecznego, a jedynie przesuwając problem w czasie. Dzięki redukcji składki przekazywanej do OFE nastąpi zmniejszenie potrzeb pożyczkowych państwa, zmniejszenie deficytu i jawnego (rejestrowanego) długu publicznego. Ukryty dług emerytalny będzie natomiast rósł, a jego koszt, odzwierciedlony poprzez wskaźnik waloryzacji środków zapisywanych na subkoncie w ZUS, najprawdopodobniej będzie wyższy aniżeli aktualny rynkowy koszt długu mierzony rentownością polskich papierów skarbowych. Przyjęte rozwiązania spowodują, że ciężar finansowania części zadłużenia jest przesuwany na przyszłość – jak wskazują prognozy GUS – zdecydowanie mniej liczne pokolenia Polaków. W celu*

rozwiązania problemu nadmiernego deficytu sektora finansów publicznych, który przekłada się na wzrost zadłużenia, konieczne są dalsze zmiany w systemie zabezpieczenia społecznego, polegające m.in. na zmniejszeniu lub likwidacji deficytu funduszu rentowego, stopniowym wyrównywaniu wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn, a także reformie systemu emerytalnego służb mundurowych i KRUS”.

Ostatnim tekstem prezentowanym w ramach tego cyklu tematycznego jest opracowanie pt. „**Harmonizacja podatku dochodowego od osób prawnych w UE**”, którego celem było zaprezentowanie najważniejszych założeń oraz próba oceny idei wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania zaprezentowanej w projekcie Dyrektywy Rady UE z 2011 r., która jak dotąd stanowi najbardziej zaawansowaną koncepcję harmonizacji opodatkowania korporacyjnego w UE. Z punktu widzenia mikroekonomicznego projektowane rozwiązania należy ocenić pozytywnie albowiem zmniejszają one ogólne ryzyko podatkowe oraz redukują dodatkowe koszty przestrzegania przepisów (dotyczy to w szczególności przedsiębiorstw prowadzących działalność transgraniczną). Biorąc pod uwagę aspekt makroekonomiczny skutki proponowanych zmian nie są już tak jednoznaczne. Kraje takie jak Polska obawiają się przede wszystkim, iż zaproponowany mechanizm przyczyni się do ubytku dochodów budżetowych z tytułu podatku CIT – spowodowanego przede wszystkim wprowadzeniem mechanizmu umożliwiającego konsolidację podstaw opodatkowania podatników tworzących grupę kapitałową oraz algorytmu jej podziału według ustalonego wzoru. W ocenie habilitanta obawy te mogą okazać się prawdziwe w ciągu kilku pierwszych lat po implementacji Dyrektywy do krajowego porządku prawnego. Tym niemniej w dłuższym horyzoncie czasowym początkowo negatywny efekt fiskalny powinien zostać zneutralizowany m.in. poprzez zwiększenie atrakcyjności Polski dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

3) Tematyczny cykl publikacji dotyczących leasingu w Polsce, na który składają się następujące pozycje:

- a. *Leasing samochodów osobowych w Polsce w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej.* „Studia i Prace” Kolegium Zarządzania i Finansów, SGH, Zeszyt Naukowy nr 42, Warszawa 2004, s. 82-91.

- b. *Fiskalne determinanty rozwoju rynku usług leasingowych w Polsce w: W stronę teorii i praktyki finansów* pod red. J. Ostaszewskiego i M. Zaleskiej, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2006, s. 43-55.
- c. *Uregulowanie leasingu w polskim prawie podatkowym oraz Charakterystyka polskiego rynku usług leasingowych w: Prawno-ekonomiczne aspekty leasingu.* Oficyna Wydawnicza SGH, Wydanie I, Warszawa 2008, s. 185 (współautor monografii - T. Cicirko).
- d. *Determinanty rozwoju leasingu konsumenckiego w Polsce w: Dorobek ekonomii, finansów i nauk o zarządzaniu oraz jego praktyczne wykorzystanie na przełomie XX i XXI wieku.* Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2012, s. 293-301.
- e. *Consumer Lease Development in Poland. Legal Determinants.* Volume V, Issue 9 (September 2012). Warsaw School of Economics, Warsaw 2012, s. 105-114.

Celem pierwszej publikacji zaliczanej przeze mnie do tego cyklu tematycznego pt. „*Leasing samochodów osobowych w Polsce w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej*” było określenie potencjału rozwoju leasingu samochodów osobowych w Polsce w kontekście członkostwa Polski w UE. W artykule wykazano, iż rozwój tego segmentu rynku usług leasingowych jest pochodną przepisów podatkowych regulujących zasady opodatkowania stron umowy leasingowej. Zmiany przepisów, które zostały dokonane w 2001r. przyczyniły się do gwałtownego wzrostu wartości samochodów osobowych przekazywanych w leasing. Tym niemniej struktura leasingowanych aktywów w Polsce różni się w sposób znaczący od struktury, która ukształtowała się w Europie, gdzie dominującym segmentem rynku jest leasing samochodów osobowych. W artykule zaprezentowane zostały możliwe kierunki rozwoju leasingu samochodów osobowych w Polsce, jak również autorskie propozycje zmian przepisów podatkowych w odniesieniu do leasingu konsumenckiego, które mogłyby przyczynić się do upowszechnienia tej formy finansowania wśród podmiotów nie prowadzących działalności gospodarczej.

W kolejnym artykule pt. „**Fiskalne determinanty rozwoju rynku usług leasingowych w Polsce**” sformułowana została teza mówiąca o tym, iż akceleratora rozwoju transakcji leasingowych w Polsce należy upatrywać przede wszystkim w korzystnych dla finansującego i korzystającego przepisach prawa podatkowego. W związku z powyższym, za cel artykułu przyjęto zaprezentowanie już dokonanych oraz wyznaczenie pożądaných zmian w prawie podatkowym, które przyczyniłyby się do szerszego wykorzystania leasingu w finansowaniu inwestycji w Polsce. Przeprowadzona analiza dowiodła, iż zdecydowana większość barier – zwłaszcza o charakterze prawnym – hamujących rozwój transakcji leasingowych w Polsce została usunięta. Dokonane zmiany w sferze regulacji legislacyjnych mogą przyczynić się do tego, że leasing stanie się akceleratorem rozwoju przedsiębiorczości w Polsce, zwłaszcza w warunkach występującej bariery kapitałowej. Tym niemniej konieczna jest jednak implementacja dalszych zmian w prawie podatkowym, które przyczyniłyby się do znacznie szerszego wykorzystania leasingu w finansowaniu inwestycji. W celu dalszego zwiększenia wykorzystania transakcji leasingowych w finansowaniu inwestycji autor wskazał na konieczność podjęcia następujących działań w obszarze prawa podatkowego:

- umożliwienie korzystającemu, który używa samochód osobowy na podstawie umowy leasingu, pełnego odliczenia podatku VAT naliczonego – tak jak ma to miejsce w przypadku innych środków trwałych; analogicznie korzystający powinien mieć prawo do odliczenia podatku VAT naliczonego w przypadku zakupu paliwa do samochodu osobowego,
- zniesienie limitu wartości samochodu osobowego, powyżej którego odpisy amortyzacyjne oraz ubezpieczenie nie są uznawane za koszty uzyskania przychodu - hamuje to rozwój leasingu samochodów osobowych o wartości powyżej 20 tys. euro,
- zniesienie hipotetycznej wartości przeniesienia praw własności – hamuje ona rozwój transakcji leasingowych, których przedmiotem są środki trwałe o niskich normatywnych stawkach amortyzacji,
- wprowadzenie preferencji podatkowych dla korzystających, którzy amortyzują – dla celów podatku dochodowego – przedmiot leasingu. Preferencje mogłyby polegać np. na określeniu maksymalnych wskaźników przyspieszenia amortyzacji na poziomie 2,5 – krotności normatywnej stawki amortyzacji.

Do tego cyklu tematycznego zaliczam również autorstwo dwóch rozdziałów (rozd. II i rozdz. V) w monografii pt. „**Prawno-ekonomiczne aspekty leasingu**” (współautor

opracowania dr Tomasz Cicirko). W pierwszym z nich zatytułowanym „*Uregulowanie leasingu w polskim prawie podatkowym*” zaprezentowano problematykę uregulowania transakcji leasingowych w polskim prawie podatkowym: uregulowania prawne dotyczące opodatkowania zarówno podatkiem dochodowym, jak i podatkiem VAT obu stron transakcji leasingowej, tj. korzystającego i finansującego. Ze względu na specyfikę rozwiązań podatkowych, osobny fragment poświęcono kwestiom związanym z opodatkowaniem leasingu samochodów osobowych. W końcowej części tego rozdziału zaprezentowano autorskie rozwiązania w prawie podatkowym, których implementacja powinna przyczynić się do dalszego, dynamicznego rozwoju leasingu w Polsce. W rozdz. V monografii pt. „*Charakterystyka polskiego rynku usług leasingowych*” przedstawiono aktualne – biorąc pod uwagę fakt, iż publikacja powstała w 2007 r. – uwarunkowania rozwoju transakcji leasingowych w Polsce. Szczególną uwagę skupiono na scharakteryzowaniu przedsiębiorstw świadczące tego typu usługi, ukazaniu podstawowych barier hamujących rozwój transakcji leasingowych oraz zaprezentowaniu rozwoju różnych segmentów rynku leasingu. W końcowej części pracy przedstawiono perspektywy dalszego rozwoju rynku usług leasingowych w Polsce.

Kolejne dwie publikacje zaliczane do tego cyklu tematycznego, tj. „*Determinanty rozwoju leasingu konsumenckiego w Polsce*” oraz „*Consumer Lease Development in Poland. Legal Determinants*” poświęcone zostały aktualnym uwarunkowaniom rozwoju specyficznego segmentu rynku leasingowego jakim jest leasing konsumencki. W artykułach tych zaprezentowano perspektyw rozwoju leasingu konsumenckiego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem dokonanych w 2011 r. zmian przepisów prawnych dotyczących oferowania tej formy finansowania dla osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Przedstawione zostały bariery hamujące rozwój tej formy finansowania w Polsce, najważniejsze zmiany przepisów prawnych dotyczących leasingu konsumenckiego, jak również określono najważniejsze czynniki mogące mieć wpływ na popularyzację tej formy finansowania wśród polskich konsumentów. Przeprowadzona analiza dowiodła, iż dokonane w 2011 r. zmiany przepisów podatkowych są neutralne podatkowo i nie wprowadzają żadnych preferencji podatkowych dla konsumentów chcących skorzystać z tej formy finansowania. Tym niemniej stworzenie przejrzystych reguł podatkowych odnoszących się do leasingu konsumenckiego należy ocenić pozytywnie. Biorąc pod uwagę doświadczenia krajów Europy Zachodniej można prognozować, iż również w Polsce istnieją realne szanse na upowszechnienie tej formy finansowania. Firmy leasingowe, które współpracują

z dostawcami sprzętu, są w stanie zaoferować konsumentom korzystniejsze warunki finansowe aniżeli banki oferujące swoim klientom wyłącznie usługę finansową. Tak więc w ocenie autora perspektywy rozwoju leasingu konsumenckiego w Polsce są dobre, przy czym dynamika rozwoju tego segmentu rynku będzie uzależniona m.in. od tempa wzrostu realnych płac w gospodarce, sytuacji na rynku pracy, a także szybkości z jaką polscy konsumenci zaakceptują maksymę Arystotelesa, którą można odnieść do leasingu mówiącą o tym, że „Bogactwo bardziej polega na użytkowaniu niż na własności”.

III. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Do moim pozostałych osiągnięć zaliczam przede wszystkim autorstwo i współautorstwo ponad 90 opinii i ekspertyz wykonanych na zlecenie podmiotów realizujących zadania publiczne, w tym przede wszystkim wielu Komisji Sejmowych: Finansów Publicznych, Gospodarki, Edukacji, Nauki i Młodzieży, Infrastruktury, Komisji ds. Unii Europejskiej, Komisji Nadzwyczajnej „Przyjazne Państwo” do spraw związanych z ograniczaniem biurokracji. Dokonywana w nich ocena społecznych, gospodarczych i finansowych skutków projektowanych regulacji stanowi wsparcie naukowe procesu legislacyjnego w Polsce.

Mam nadzieję, że zaprezentowane w autoreferacie osiągnięcia, będące efektem ponad 10-letniej pracy naukowo-dydaktycznej, predestynują mnie do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

